

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษาเปรียบเทียบแนวความคิดเรื่องกรรมและการเกิดใหม่ในคัมภีร์ พระสุตตันตปิฎกและคัมภีร์อุปนิษัท
ชื่อนักศึกษา	พระมหาธนกร สุขเสริม
สาขาวิชา	ภาษาสันสกฤต
ภาควิชา	ภาษาตะวันออก
ปีการศึกษา	2541

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาเปรียบเทียบแนวความคิดเรื่องกรรมและการเกิดใหม่ในคัมภีร์พระสุตตันตปิฎกและคัมภีร์อุปนิษัท คัมภีร์พระสุตตันตปิฎกเป็นคัมภีร์หนึ่งของพระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า ส่วนคัมภีร์อุปนิษัท เป็นคัมภีร์ที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาในยุคพระเวทของอินเดีย คัมภีร์อุปนิษัทหลายคัมภีร์มีอายุเก่าแก่กว่าคัมภีร์พระสุตตันตปิฎก การวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 5 บท ดังต่อไปนี้ คือ

1. บทที่ 1 เป็นบทนำ
2. บทที่ 2 แนวความคิดเรื่องกรรมและการเกิดใหม่ในคัมภีร์พระสุตตันตปิฎกและอรรถกถา

3. บทที่ 3 การศึกษาแนวความคิดเรื่องกรรมและการเกิดใหม่ในคัมภีร์อุปนิษัท
4. บทที่ 4 การเปรียบเทียบแนวความคิดทั้งสองที่ได้ศึกษามาแล้วในบทที่ 2 และ 3
5. บทที่ 5 บทสรุปและข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยนี้พบว่า มีความคล้ายคลึงกัน และแตกต่างกันอย่างชัดเจนจากข้อมูลที่ปรากฏอยู่ในคัมภีร์ทั้งสองนั้น ซึ่งสามารถประมวลสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ในคัมภีร์พระสุตตันตปิฎก อธิบายเรื่องกรรมและการเกิดใหม่ว่าเป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์กัน กรรม หมายถึง การกระทำที่มีเจตนาเป็นองค์ประกอบ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทที่สำคัญ คือ อกุศลกรรม หมายถึง กรรมชั่วหรือการทำความชั่ว เกิดขึ้น 3 ทาง คือ ทางกาย วาจา และใจ และกุศลกรรม หมายถึง กรรมดีหรือการทำความดี เกิดขึ้นได้ 3 ทางเช่นเดียวกันกับอกุศลกรรม ส่วนการเกิดใหม่นั้นเป็นผลที่เกิดขึ้นมาจากกรรมดีหรือกรรมชั่ว ซึ่งเป็นตัวกำหนดภพภูมิในชาติต่อไป สิ่งที้นำไปสู่การเกิดใหม่นั้นตามทฤษฎีของพระพุทธศาสนา คือ จิตหรือวิญญาณ ซึ่งเป็นตัวสังสมประสพการณ์ที่เกิดจากกรรมดีและกรรมชั่ว

2. ในคัมภีร์อุปนิษัท อธิบายเรื่องกรรมและการเกิดใหม่ ไม่แตกต่างจากพระพุทธ-

ศาสนาต่างกัน ส่วนใหญ่มีความคล้ายคลึงกัน กรรม หมายถึง การกระทำ หรือการประกอบกิจ ทำหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่ง กรรมถือว่าเป็นกฎแห่งธรรมชาติอย่างหนึ่งที่ดำเนินไปตามความประสงค์ของพระผู้เป็นเจ้าหรือพรหมณ์ กรรมแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ อกุศลกรรมและกุศลกรรม การทำกรรมทุกอย่างมีผลตอบสนองต่อผู้กระทำเสมอ ผู้ทำกรรมดีย่อมได้รับผลดีเป็นสิ่งที่ตอบแทน ผู้ทำกรรมชั่วย่อมได้รับผลชั่วเป็นสิ่งที่ตอบแทนเช่นเดียวกัน กรรมดีกรรมชั่วมีส่วนสำคัญต่อการกำหนดทิศทางของการเกิดใหม่ สิ่งที่น่าไปสู่การเกิดใหม่ในภพของคัมภีร์อุปนิษัตคือชีวิตมฤตยูเป็นสิ่งที่เที่ยงแท้ ไม่แตกสลายไปเหมือนกับร่างกาย

3. แนวความคิดเรื่องกรรมและการเกิดใหม่ ตามพระธรรมของพระพุทธเจ้าแตกต่างจากแนวคิดของคัมภีร์อุปนิษัตตรงที่ว่า พระพุทธศาสนาเชื่อว่า กรรมกับการเกิดใหม่เป็นกฎธรรมชาติ ที่ดำเนินไปตามเหตุปัจจัย มีความอิสระ ไม่มีใครบังคับให้เป็นไป ใครทำเหตุอย่างไรย่อมได้รับผลอย่างนั้น เป็นต้น แต่คัมภีร์อุปนิษัตเชื่อว่า กรรมและการเกิดใหม่นี้ดำเนินไปภายใต้อำนาจของพระผู้เป็นเจ้า ไม่มีความอิสระในตัวของมันเอง ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะพระผู้เป็นเจ้าเป็นผู้ยิ่งใหญ่กว่าสิ่งทั้งปวงนั่นเอง

4. ความคล้ายคลึงกันของแนวความคิดทั้งสองทั้ง ในคัมภีร์พระพุทธเจ้าและคัมภีร์อุปนิษัต ก็คือ กรรม คือ การกระทำ การประกอบกิจหรือการประพฤติตนตามหลักธรรมของศาสนา มีทั้งส่วนที่เป็นความดีและความชั่ว กรรมดีสูงสุด ที่เป็นไปเพื่อทำลายกิเลส ย่อมเป็นไปเพื่อทำให้ถึงเป้าหมายที่สูงสุดของแต่ละศาสนาได้ ส่วนกรรมชั่วระดับโลกียะทั่วไป ย่อมเป็นไปเพื่อการพัฒนาและสร้างสรรค์ประโยชน์ตนและคนอื่น กรรมในทางศาสนาจึงมีทั้งฝ่ายดีและฝ่ายชั่ว กรรมดีที่เป็นไปเพื่อทำลายกิเลสทั้งปวง ย่อมนำไปสู่เป้าหมายที่สูงสุดของศาสนาได้ ผลของกรรมดีทำให้เกิดความสุขทั้งในโลกนี้และโลกหน้า และในที่สุด อาจจะนำไปสู่เป้าหมายที่สูงสุดได้ กรรมชื่อนั้นย่อมเป็นไปเพื่อการทำลายประโยชน์ตนและคนอื่น ทั้งกรรมดีและกรรมชั่วของทั้งสองพระธรรมต่างก็เป็นเหตุปัจจัย ทำให้ต้องเวียนว่ายตายเกิดในวัฏสงสารเพื่อชดใช้กรรมของตนต่อไป

Thesis Title	A Comparative Study of the Concept of Karma and Rebirth in the Suttantapiṭaka and the Upaniṣads
Name	Phramaha Thanakorn Sukhserm
Concentration	Sanskrit
Department	Oriental Languages
Academic Year	1998

ABSTRACT

The purpose of this thesis was to make a comparative study of the Concept of Karma and Rebirth in the Suttantapiṭaka and Upaniṣads. The Suttantapiṭaka is a part of Pali Cannon dealing with teaching of the Buddha. The Upaniṣads are the scriptures dealing with philosophy in the Vedic period of India. Many Upaniṣads are older than the former. This thesis is divided into five chapters as follows :

1. Chapter one is the introduction.
2. Chapter two deals with the concept of the Karma and rebirth as described in the Suttantapiṭaka and its Commentaries.
3. Chapter three deals with the concept of Karma and rebirth in the Upaniṣads.
4. Chapter four deals with the comparison of both concepts mentioned in chapter two and three.
5. Chapter five is the conclusion and suggestion.

After this study, it is found that there are certain similarities and differences between the two textual sources which can be concluded as follows :

1. The Suttantapiṭaka describes the Karma and rebirth as the relative cause and effect. Karma means action with volition or will. It is divided into two important categories : Akusala - kammaṭṭha meaning unwhole some course of action or evil deed and Kusala - kammaṭṭha

meaning wholesome course of action or good deed. Both categories of Karma are resulted from the acts done through channels or doors of actions. The rebirth is the results of good and bad action, and the planes of existence in the future are also determined by good and bad actions. Buddhism believes in the theory of rebirth of every beings. The entity which leads to rebirth is mind or soul. It works through collection of experiences from good and bad actions.

2. The Upaniṣads describe Karma and rebirth in a similar manner to that of Buddhism. Mostly the two concepts have similarities. Karma means action, activity. It is the law of nature and sometimes it is under the will of God or Brahman. This Karma is divided into two categories : the good and bad actions. All the Karmas always have reaction or effect towards the doers. One becomes good by good action and bad by bad action. The bad and good actions are important directions of a new life or rebirth. The Upaniṣads also believe in the theory of rebirth beings. Jīvātman or soul leads to rebirth. It is not destroyed as the body is destroyed.

3. The concept of Karma and Rebirth in the Suttantapiṭaka is different from Upaniṣads as Buddhism believes that Karma is the natural law; it has its cause and effect and is free being above the power of anyone. Whatever act one did, one would receive its result. Some Upaniṣads believe that the Karma and rebirth are not free but under the control of the God because the God is the Great One above all other things.

4. The similarity between the two concepts in the Suttantapiṭaka and the Upaniṣads is that action, activity or the practice of the religious teaching. It has good and bad actions. The ultimate good deed which leads to the destruction of all defilements causes one to attain the supreme goal of each religion. It is common that good deed leads to development and creates benefits for oneself and other. The religious action is both good and bad. The good one is the one that brings about the destruction of

all defilements and leads to the supreme goal of the respective religion. Its result is worldly happiness in this and the next world and finally it may lead to highest goal. But the bad deed leads to the destruction of one and other's benefits and causes the circle of rebirth in order to receive its results.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพราะอาศัยความช่วยเหลือเกื้อกูลจากหลาย ๆ ท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรพัฒน์ ประพันธ์วิทยา แห่งภาควิชาภาษาตะวันออก ที่ได้กรุณาสละเวลาเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและให้คำแนะนำ ตลอดจนตรวจสอบแก้ไข วิทยานิพนธ์นี้ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จ ผู้วิจัยจึงใคร่อนุโมทนาขอบพระคุณในกุศลจิตของท่านอาจารย์ที่ปรึกษามา ณ ที่นี้เป็นอย่างยิ่ง

ขออนุโมทนาขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อุษา ศาสตรี (Usa Shastri) ที่ได้กรุณาสละเวลารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและให้คำแนะนำในระยะแรก ผู้วิจัยจึงขออนุโมทนาในเมตตาจิตของอาจารย์มา ณ โอกาสนี้

ขออนุโมทนาขอบพระคุณ คณะอาจารย์ในภาควิชาภาษาตะวันออกทุกท่าน ที่ได้กรุณาถ่ายทอดความรู้วิชาภาษาสันสกฤตอย่างกว้างขวาง และให้คำแนะนำต่าง ๆ เป็นอย่างดี

ขออนุโมทนาขอบคุณในกุศลจิตของผู้ศรัทธา อาศรมวัฒนธรรมไทย-ภารตะ ที่ได้สนับสนุนทุนการศึกษาจนจบหลักสูตร

ขอขอบพระคุณ พระมหาวิจิต รัตนเมธี พระมหาสวณ ธมฺมานุนโท พระอาจารย์สุชาติ อชิโต และพระอาจารย์แห่งวัดสมรโกฏิจังหวัดนนทบุรีทุกรูป ที่ได้ให้กำลังใจ อำนวยความสะดวก และช่วยตรวจทานอักษร พยัญชนะ จนลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณ พระมหาพุทธรักษ์ ปราบนอก ป.ธ. 9 วัดป่าแสงอรุณ จังหวัดขอนแก่น ที่ได้เอื้อเฟื้อข้อมูลพระสูตรตันตปิฎกฉบับภาษาบาลี คอมพิวเตอร์ ช่วยตรวจแก้รูปแบบ วิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี

ขออนุโมทนาขอบคุณ อาจารย์สมโภชน์ นาคกล่อม ที่ให้คำแนะนำเบื้องต้นเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ และช่วยจัดรูปแบบจนลุล่วงไปด้วยดี

ขออนุโมทนาขอบคุณในน้ำใจอันประกอบด้วยความกรุณา ของเพื่อนสหธรรมิกและเพื่อนนักศึกษาทุกท่านที่สนับสนุนให้กำลังใจ

คุณงามความดีและประโยชน์ใด ๆ ที่จะพึงมีพึงได้จากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอน้อมเป็นสักการะบูชาบูรพาจารย์ทุกท่าน พระคุณของมารดาบิดา อุปัชฌาย์อาจารย์ และผู้มีอุปการะคุณทุกท่าน